

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - దశరథాక్రందః

|| దశరథాక్రందః ||

యావత్తు నిర్యతస్తస్య రజోరూపమదృశ్యత |
 నైవేక్ష్యాకువరస్తావత్సంజహారాత్తచక్షుషీ || 1 ||

యావద్రాజా ప్రియం పుత్రం పశ్యత్యత్యంతధార్మికమ్ |
 తావద్వ్యవర్ధతేవాస్య ధరణ్యాం పుత్రదర్శనే || 2 ||

న పశ్యతి రజోఽప్యస్య యదా రామస్య భూమిపః |
 తదాఽర్తశ్చ విషణ్ణశ్చ పపాత ధరణీతలే || 3 ||

తస్య దక్షిణమన్యాగాత్కాసల్యా బాహుమంగనా |
 వామం చాస్యాన్వగాత్పార్శ్వం కైకేయా భరతప్రియా || 4 ||

తాం నయేన చ సంపన్నో ధర్మేణ వినయేన చ |
 ఉవాచ రాజా కైకేయాం సమీక్ష్య వ్యథితేంద్రియః || 5 ||

కైకేయి మా మమాంగాని స్మాక్షీన్త్వం దుష్టచారిణీ |
 న హి త్వాం ద్రష్టుమిచ్ఛామి న భార్యా న చ బాంధవీ || 6 ||

యే చ త్వామనుజీవంతి నాహం తేషాం న తే మమ |
 కేవలార్థపరాం హి త్వాం త్యక్తధర్మాం త్యజామ్యహమ్ || 7 ||

అగృహ్ణాం యచ్ఛ తే పాణిమగ్నిం పర్యణయం చ యత్ |
 అనుజానామి తత్సర్వమస్మిన్ లోకే పరత్ర చ || 8 ||

భరతశ్చేత్ప్రతీతః స్యాద్రాజ్యం ప్రాప్యేదమవ్యయమ్ |
 యన్తే న దద్యాత్పితృర్థం మామాం తద్ధత్తమాగమత్ || 9 ||

అథ రేణుసముధ్వస్తం తముత్థాప్య నరాధిపమ్ |
 న్యవర్తత తదా దేవీ కాసల్యా శోకకర్శితా || 10 ||

హత్వేవ బ్రాహ్మణం కామాత్స్పృష్టాఽగ్నిమివ పాణినా |
 అన్వతప్యత ధర్మాత్కా పుత్రం సంచింత్య తాపసమ్ || 11 ||

నివృత్యైవ నివృత్యైవ సీదతో రథవర్తసు |
 రాజ్ఞో నాతిబభౌ రూపం గ్రస్తస్యాంశుమతో యథా || 12 ||

విలలాప చ దుఃఖార్తః ప్రియం పుత్రమనుస్మరన్ |
 నగరాంతమనుప్రాప్తం బుద్ధ్యా పుత్రమథాబ్రవీత్ || 13 ||

వార్షిక రామాయణం

అయోధ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - దశరథాక్రందః

వాహనానాం చ ముఖ్యానాం వహతాం తం మమాత్మజమ్ |

పదాని పథి దృశ్యంతే స మహత్తా న దృశ్యతే || 14 ||

యః సుఖేషూషధానేషు శేతే చందనరూషితః |

వీజ్యమానో మహార్థాభిః స్త్రీభిర్మమ సుతోత్తమః || 15 ||

స నూనం క్వచిదేవాద్య వృక్షమూలముపాశ్రితః |

కాష్ఠం వా యది వాఽశ్చానముపధాయ శయిష్యతే || 16 ||

ఉత్థాస్యతి చ మేదిన్యః కృపణః పాంసుకుంలితః |

వినిశ్చ్యసన్తస్త్రవణాత్కరేణూనామివర్షభః || 17 ||

ద్రక్షంతి నూనం పురుషాః దీర్ఘబాహుం వనేచరాః |

రామముత్థాయ గచ్ఛంతం లోకనాథమనాథవత్ || 18 ||

సా నూనం జనకస్యేష్టా సుతా సుఖసదోచితా |

కంటకాక్రమణక్రాంతా వనమద్య గమిష్యతి || 19 ||

అనభిజ్ఞా వనానాం సా నూనం భయముపైష్యతి |

శ్వాపదానర్థితం శ్రుత్వా గంభీరం రోమహర్షణమ్ || 20 ||

సకామా భవకైకేయి విధవా రాజ్యమావస |

న హి తం పురుషవ్యాఘ్రం వినా జీవితముత్సహే || 21 ||

ఇత్యేవం విలపన్రాజా జనాఘేనాభిసంవృతః |

అపస్మాత ఇవారిష్టం ప్రవివేశ పురోత్తమమ్ || 22 ||

శూన్యచత్వరవేశ్చాంతాం సంవృతాపణదేవతామ్ |

క్లాంతదుర్బలదుఃఖార్తాం నాత్యాకీర్ణమహాపథామ్ || 23 ||

తామవేక్ష్వ పులిం సర్పాం రామమేవానుచింతయన్ |

విలపన్మావిశద్రాజా గృహం సూర్య ఇవాంబుదమ్ || 24 ||

మహాహ్రాదమివాక్షోభ్యం సుపర్ణేన హృతోరగమ్ |

రామేణ రహితం వేశ్య వైదేహ్య లక్ష్మణేన చ || 25 ||

అథ గద్గదశబ్దస్తు విలపన్తనుజాధిపః |

ఉవాచ మృదుమందార్థం వచనం దీనమస్వరమ్ || 26 ||

కౌసల్యయాం గృహం శీఘ్రం రామమాతుర్మయంతు మామ్ |

న హ్యన్యత్ర మమాశ్వాసో హృదయస్య భవిష్యతి || 27 ||

వాల్మీకి రామాయణం

అయోధ్యకాండ

42. ద్విచత్వారింశః సర్గః - దశరథాక్షండః

ఇతి ఋవంతం రాజానమనయన్స్వారదల్కినః |
 కౌసల్యాయా గృహం తత్ర న్యవేశ్యత వినీతవత్ || 28 ||
 తతస్తస్య ప్రవిష్టస్య కౌసల్యాయా నివేశనమ్ |
 అధిరుహ్యపి శయనం బభూవ లులితం మనః || 29 ||
 పుత్రద్వయవిహీనం చ స్నుషయాఽపి వివర్జితమ్ |
 అపశ్యద్భవనం రాజా నష్టచంద్రమివాంబరమ్ || 30 ||
 తచ్చ దృష్ట్వా మహారాజో భుజముద్యమ్య వీర్యవాన్ |
 ఉచ్చైఃస్వరేణ చుక్రోశ హారాఘవ జహాసి మామ్ || 31 ||
 సుఖితా బత తం కాలం జీవిష్యంతి నరోత్తమాః |
 పరిష్వజంతో యే రామం ద్రక్ష్యంతి పునరాగతమ్ || 32 ||
 అథ రాత్ర్యాం ప్రపన్నాయాం కాలరాత్ర్యామివాత్సనః |
 అర్ధరాత్రే దశరథః కౌసల్యమిదమబ్రవీత్ || 33 ||
 రామం మేఽనుగతా దృష్టిరద్యాపి న నివర్తతే |
 న త్వా పశ్యామి కౌసల్యే సాధుమాం పాణినా స్మృశ || 34 ||
 తం రామమేవానువిచింతయంతం సమీక్ష్య దేవీ శయనే నరేంద్రమ్ |
 ఉపోపవిశ్యాధికమార్తరూపా వినిశ్చసంత విలలాప కృచ్ఛమ్ || 35 ||
 ఇత్యార్ద్రే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే అయోధ్యాకాండే
 ద్విచత్వారింశః సర్గః || 42 ||

